

що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_199 (дата звернення 20.02.2019).

3. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців від 04.12.1989 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_103 (дата звернення 20.02.2019).

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства: Закон України від 06.10.2015 № 716-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-19>.

Бабанін Сергій Володимирович
доцент кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА СЛОВАЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ

Вивчення досвіду криміналізації та пеналізації суспільно небезпечних діянь законодавцями країн Європейського Союзу дасть можливість не тільки привести кримінальне законодавство України до європейських стандартів, а й поділитися власним позитивним досвідом у цій сфері з нормотворцями цих країн. Законодавство Словацької Республіки має спільні історичні витоки із законодавством України.

Так, Словаччина входила до складу різних державних утворень (1867–1918 рр. – Австро-Угорщина, 1918–1993 рр. – Чехословаччина, 1993 р. – т.ч. – Словаччина) [1], що вплинуло і на розвиток кримінального законодавства.

У Словаччині до 1950 р. діяли угорські кодифіковані кримінальні закони про злочини і проступки 1878 р. і про порушення 1879 р., а в Чехії – австрійський КК в редакції 1852 р. У 1950 р. прийнято перший КК соціалістичної Чехословаччини, який змінено другим КК 1961 р. (за зразок цього КК взято КК РРФСР 1960 р.) [2].

На сьогоднішній день чинним є Кримінальний кодекс Словацької Республіки (КК СР) від 20 травня 2005 р., який вступив у дію 1 січня 2006 р. [3] та на прийняття якого безпосередній вплив спричинило входження Словаччини до складу Європейського Союзу 1 травня 2004 р.

Різні частини території України також входили до складу різних державних утворень. Так, окремі території Західної України (зокрема, сучасна Закарпатська область), як і територія Словаччини, входили до складу Австро-Угорщини, Чехословаччини, а також Польщі та Румунії, у зв'язку з чим на цих територіях діяло кримінальне законодавство відповідних країн. Сучасна територія Західної України, яка є складовою України, утворена фактично протягом 1939–1946 рр. На території Центральної та Східної України здебільшого чинним було кримінальне законодавство царської Росії (Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 р., Кримінальне Уложення 1903 р.) та радянське кримінальне законодавство (КК УРСР 1922 р., КК УРСР 1927 р., КК УРСР 1960 р., які майже повністю дублювали відповідні КК РРФСР) [4].

На сьогоднішній день чинним є Кримінальний кодекс України (ККУ) від 5 квітня 2001 р., який вступив у дію 1 вересня 2001 р. [5].

Отже, на розвиток сучасного кримінального законодавства Словаччини та України вплинули спільні чинники – кримінальне законодавство колишніх Австро-Угорщини, Чехословаччини, СРСР. Проте законодавство Словаччини, крім того, враховувало вимоги Європейського Союзу щодо охорони прав та свобод людини.

КК Словацької Республіки та КК України мають схожу структуру: Загальну та Особливу частини, прикінцеві та перехідні положення.

Разом з тим КК СР включає додаток, який містить перелік правових актів Ради Європи та Європейського Союзу, що застосовуються на території Словаччини.

Загальна частина КК СР складається з 5 глав, а КК України – з 15 розділів, але за змістом вони схожі (містять загальні положення щодо дії кримінального закону, підстав кримінальної відповідальності, видів покарань, підстав, що виключають злочинність та караність діяння, особливостей відповідальності неповнолітніх тощо).

Особлива частина КК СР складається з 12 глав, а КК України – з 20 розділів, у яких містяться конкретні склади злочинів. Разом з тим підходи до побудови Особливої частини КК у цих країн різняться.

Особливі частини КК Словачької Республіки та КК України

	КК СР (глави)		ККУ (розділи)
1.	Злочини проти життя та здоров'я	1.	Злочини проти основ національної безпеки України
2.	Злочини проти честі та гідності особи	2.	Злочини проти життя та здоров'я особи
3.	Злочини проти сім'ї та неповнолітніх	3.	Злочини проти волі, честі та гідності особи
4.	Злочини проти власності	4.	Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи
5.	Економічні злочини	5.	Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина
6.	Злочини проти громадської безпеки та громадського порядку	6.	Злочини проти власності
7.	Злочини проти Республіки	7.	Злочини у сфері господарської діяльності
8.	Злочини проти порядку управління	8.	Злочини проти довкілля
9.	Злочини проти інших прав та свобод	9.	Злочини проти громадської безпеки
10.	Злочини проти військової та цивільної служби, безпеки держави	10.	Злочини проти безпеки виробництва
11.	Військові злочини	11.	Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту
12.	Злочини проти безпеки миру та безпеки людства	12.	Злочини проти громадського порядку та моральності
		13.	Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення
		14.	Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації
		15.	Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів
		16.	Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку
		17.	Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг
		18.	Злочини проти правосуддя
		19.	Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)
		20.	Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку

Так, КК СР виділяє два види злочинних діянь (§ 9): проступки та злочини. Згідно з § 10 КК СР, кримінальний проступок – це а) злочинне діяння, вчинене з необережності; б) умисне злочинне діяння, за яке Особлива частина передбачає покарання у виді позбавлення волі не більше п'яти років. Злочин – умисне діяння, за яке передбачено покарання понад п'ять років позбавлення волі.

Чинна редакція КК України у ч. 1 ст. 11 передбачає лише поняття злочину – це передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину.

КК СР у системі покарань містить, зокрема, домашній арешт, заборону на проживання у певному місці, депортацію, чого немає у КК України.

Особлива частина КК СР побудована виходячи з людиноцентристського принципу криміналізації діянь, на відміну від державоцентристського у КК України, оскільки глава 1 Особливої частини КК СР містить злочини проти життя та здоров'я людини, у той час як

розділ I Особливої частини КК України містить злочини проти основ національної безпеки України.

КК СР передбачає як максимальне покарання довічне позбавлення волі, зокрема, за такі злочини як незаконне виробництво, зберігання, збут наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів (§ 172) (в Україні максимум – 12 років позбавлення волі (ч. 3 ст. 307 ККУ)), торгівлю людьми, торгівлю дітьми, викрадення людини з вивезенням її за кордон (§§ 179, 180, 187) (в Україні максимум – 15 років позбавлення волі (ч. 3 ст. 149 ККУ)).

Крім того, § 47 КК СР передбачає можливість призначення довічного позбавлення волі навіть у випадках, якщо цей вид покарання не передбачений санкцією статті, якщо особа двічі до цього засуджувалась до позбавлення волі за одне з діянь, передбачених § 47 КК СР (згвалтування, виготовлення дитячої порнографії, контрабанду, створення та сприяння терористичній організації та ін.).

КК СР передбачає більш тривалі строки давності притягнення до кримінальної відповідальності – максимум – 30 років за злочин, санкція якого передбачає довічне позбавлення волі (§ 87 КК СР). В Україні – максимум – 15 років у разі вчинення особливо тяжкого злочину (хоча при цьому суд може не застосовувати давність, якщо санкція передбачає можливість призначення довічного позбавлення волі (ст. 49 ККУ)).

Що стосується можливих пропозицій з удосконалення кримінального законодавства Словаччини та України, то, на наш погляд, Україні доцільно використати досвід Словаччини щодо застосування у кримінальному законодавстві України людиноцентристського принципу криміналізації діянь (при реформуванні законодавства на перше місце ставити інтереси людини, а не держави).

Словаччині, можливо, було б доцільним переглянути, з урахуванням досвіду України, окремі позиції кримінально-правової політики держави у напрямку зниження встановлення такого виду покарання як довічне позбавлення волі, а також розширення диференціації кримінальної відповідальності залежно від об'єкта злочинного посягання (збільшити кількість глав Особливої частини КК СР).

1. Словаччина // Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B0> (дата звернення 15.01.2019).

2. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія. Київ: Юрисконсульт, 2006. 1048 с.

3. Уголовный кодекс Словацкой Республики от 20 мая 2005 г. URL: <https://wipolex.wipo.int/ru/legislation/details/18194> (дата звернення: 15.01.2019).

4. Рогожин А.Й., Страхов М.М., Гончаренко В.Д. та ін. Історія держави і права України. Ч. 1: Підруч. для юрид. вищих навч. закладів і фак.: у 2 ч. Київ, 1996. 368 с.

5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.01.2019).

Березняк Василь Сергійович
старший викладач кафедри
кримінального права та кримінології,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

Рец Віолетта Володимирівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ГЕНЕЗА ПРОЕКТУ КОДЕКСУ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ МИРУ І БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Актуальність досліджуваної проблеми є очевидною, оскільки у науці міжнародного кримінального права недостатньо досліджена тема генези Проекту кодексу злочинів проти миру і безпеки людства, а особливо його правове значення для врегулювання питань кримінальної відповідальності за скоєння суспільно небезпечних діянь у вигляді воєнних злочинів, об'єктом посягань яких є мир і безпека людства.

Злочин агресії сьогодні є одним із найтяжчих міжнародних злочинів, тому що стано-